

querelam illam justo examine libratam coram praefato papa Nicolae in communi concilio fuisse definitam. Hoc audito praefatus cardinalis Stephanus, recitatis prius episcoporum epistolis, respondit non esse conveniens, nec omnino licere, quod Romanus pontifex semel juste definierat, a quoquam alio rursus aliter discuti. Hoc solummodo illis reliquum esse ut, si verbis monachi et litteris episcoporum astipulationem praefertentibus credere detrectarent, ipsi praedictos adirent episcopos, et utrum ita esset rei veritas eorum viva voce per semetipsos usque ad sequentem B. Petri festivitatem, quae III Kalendas Julii celebratur, per semetipsos plenius addiscerent :

A et si ita esse ut eorum epistolae protestabantur agnoscerent, ulterius monachos Vindocini de hac re nullatenus praesumerent inquietare : sin autem, Romam sequenti anno ad tractandum in concilio querelae istius iudicium utrique pergerent. Hanc sententiam raticabilitate justaeque prolatae tam episcopi quam abbates, alique ecclesiastici ordinis qui adfuere viri religiosi, quorum subscripta sunt nomina testati sunt. Goscelinus Burdegalensis archiepiscopus, Goderannus Sanctonensis, Guillelmus Engolimensis, Isembertus Pictavensis, Ragomundus Valatensis, Quiriacus Nannetensis, Mengisus Venesensis, Iterius Lemovicensis, Guillelmus Agenensis.

ANNO DOMINI MLXXXIX.

LEO ATINENSIS EPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA.

(Apud UZZELL, *Italia sacra*, t. VI, col. 426.)

LEO, summæ eruditionis et divinarum scientiarum egregius vir, Atinensis Ecclesiae episcopus ordinatus est ab Adenulpho, Capuano archiepiscopo, anno 1044. Exiit ann. 28, defunctusque est anno 1072. *Hujus tempore*, inquit sæpe Chronica Atinensis, *constructa est ecclesia S. Mariæ in templo Saturni; hujus etiam tempore inventum est corpus Christi martyris Marci, quod latuerat in episcopio Atinensi sub altare minore, quod postea dedicavit in honorem S. Bartholomæi juxta corpora SS. Nicandri et Marciani. Annus Christi erat 1046, Kal. Augusti, quando Leo sancti martyris exuvias sacras invenit ac transtulit, cujus historiam ipsemet egregius praesul scripsit, cujus exemplar ex ms. codice litteris Longobardis conscripto bibliothecæ Casinensis infra habes. Plura scripsisse Leonem ingenii sui documenta referunt, quæ pauca supersunt. Exstant sermones aliqui in D. Marci martyris praedecessoris sui apud me ms. Quos ne sicut cætera voret vetustas, hic exscribere non pigebit ad laudem tanti martyris asserendam, in cujus etiam laudem Petrus diaconus Casinensis aliquot sermones coëcinnavit; nec adhuc, quod sciam excusi sunt, latentque in celebri Casinensi bibliotheca.*

INVENTIO SIVE TRANSLATIO

CORPORIS BEATISSIMI MARCI MARTYRIS ET PONTIFICIS,

EDITA

A DOMNO LEONE EPISCOPO ATINENSI.

Fratres charissimi, humiliter postulemus gratiam Spiritus sancti, quo, ejus repleti dulcedine, de beatissimi Marci corporis inventionem non incongrue reddamus sermonem.

Beatissimus igitur Marcus, Domitiano Cæsare imperante, Atinensis fuit antistes, sub cujus temporibus, Maximo jubente proconsule, clavis capite duris fluxus, demum gladii ictu eervice percussus, martyrii est palmam gloriose adeptus, atque in memo-

rata civitatis confinio feliciter est tumulatus. Christiani vero qui tunc temporis aderant, magno studio in ejus honorem construxerunt basilicam, quæ longo post tempore, ut ejus antiqua moenia monstrant, a pravis hominibus devastata et ad solum est redacta. Multo itaque tempore sic permanente, coeperunt ibi rustici suas bestias, equos et asinos nocturno tempore collocare; sed omnipotens Dominus Marci sui dilecti famuli injuriam mirabiliter

vinducabat. Contigit autem ut pertransirent inde viatores, et in loco eodem juxta sepulcrum, nescientes illic requiescere sanctissimi Marci venerabile corpus, suos equos vellent locare. Quædam autem sanctimonialis femina clamoris obsistit vocibus, dicens: « Nolite, fratres, nolite in hoc sancto hospitari loco, ne forte aliquid vobis mali contingat; vidimus enim Dei magnalia sæpius in hoc fieri sanctissimo loco. » At illi, pro nihilo ducentes hæc verba, eadem nocte manserunt ibidem, et facto mane insultantes sermonibus ejus cœperunt iter arripere. Sed antequam longè procederent, ad modum sagittæ ictus cœperunt jam pœnitere de facto, quia unus eorum equus in terram cœruit mortuus, alter vero, nondum peracto stadio, in ipso itinere periit, taliter Domino cunctipotente sui Marci dilecti martyris injuriam vindicante. Alio itaque tempore, sicut a quibusdam fidelibus mihi relatum est, cum quidam Calabrites onustis asellis mercibus ad prædictam locum sero venirent, et divertenti hospitium quærerent, quædam venerabilis mulier dixit illis: « Nolite, charissimi, in hoc loco vestros asinos collocare, quia locus sanctus est: nam si præsumitis, non absque damno hinc transire valebitis. » Qui sua inebriati vesania dixerant ad eam: « Ergo et nos mortui sumus, si nostros asinos custodire non possumus; » et cum nox jam plenius advenisset, collocantes se, et in medio asinos eorum ponentes; et quamvis audacter fecerint, tamen suspecti, ne a lupis vel a latronibus raperentur, frustratam custodiam posuerunt: nescientes Scripturam, quæ dicit: « Quod timet impius, veniet super eum. » Arreptis itaque somno et velut mortuis effectis, lupus e diverso veniens, in medio eorum ingressus, asellum abstrahens interfecit. Consimili namque miraculum mihi ad memoriam venit, id ipsis referentibus qui priora. Nam die quadam, similiter eodem in loco, sole occidente, quidam cum suo asello veniens, hospitium quærens divertit, et, dum a femina supradicta repelleretur ne divertisset, continuo cum suo asino hospitatus est, et pedem aselli cum suo simul ligavit, atque se protinus in terram gratia quiescendi dedit. Tunc prætergressi latrones, invenerunt eum velut mortuum dormientem, et invicem se in malum concitantes, restim continuo concidentes, ei asipum abtulerunt; qui protinus a somno evigilans, damnum invenit, et a loco tristis abscessit. Cœperunt dioti homines metuere locum, et ab injuria reverenter cessare. Quapropter peracto cives concilio nisi sunt eandem ecclesiam restaurare, et convocato episcopo qui tunc temporis aderat, altare ibi in honorem beatissimi apostoli Bartholomæi dedicare fecerunt, nescientes illic requiescere venerabilis Marci martyris corpus, in cuius honore, ut æstimo, prius fuerat benedicta.

Igitur tempore quo piissimus imperator Conradus regnabat, anno Dominicæ incarnationis millesimo quadragesimo quarto, divina favente gratia, quidam illic ordinatus episcopus sollicitus pro restaurandis

A sui episcopatus ecclesiis ab iniquis et pravis hominibus desolatis; et dum de loco in locum visendi gratia advenisset, pervenit tandem ad episcopium antiquissimæ urbis Atinensis, et ingressus prædictam ecclesiam, quæ in suburbano prædictæ civitatis adest, perlustransque, invenit ante sanctum altare congeriem lapidum, quæ de fractura murorum acervum fecerat, et valde suis alienisque oculis displicebat. Tunc convocans ad se quemdam presbyterum, assignans ei locum præcepit, dicens: « Hunc accipe locum, fili, et diligenter emunda. » Presbyter autem sibi delegatum locum accipiens, devote cœpit emundare, et dum per gyrum altaris effoderet, invenit lapideum titulum scriptum, et, licet fractum, nomen Christi martyris Marci intimantem; quem videns episcopus exclamavit, dicens: « O martyr magne! ostende nobis indignis tua pignora sancta; » deinde cœversus, Dominum his verbis cœpit toto corde devotissime supplicare: « Obsecro, Domine, obsecro ut digneris nobis peccatoribus dilecti tui Marci martyris tumulum demonstrare; spero etenim, et fideliter credo quod hic requiescit Marci martyris corpus, cuius iste titulus nobis nomen demonstrat. » His ita peractis, continuo ad propria repedavit, et ardentissimo desiderio noctem eandem duxit insomnem. Mane itaque facto quasi divinitus præcepit duobus presbyteris ut irent, et ante altare foderent quousque ibidem ipse descenderet. Inerat enim sibi non parva dubitatio, eo quod multa corpora hominum inde jacebant, et quod dubietatis rancorem a se auferre non poterat: unde et Dominum pulsare precibus cœpit ut sibi ostendere dignaretur quod devote quærebat. Presbyteri autem pergentes in dexteram partem altaris S. Bartholomæi cœperunt fodere. Secutus autem eos episcopus, et invenit eos incassum laborantes, intuensque eos accepit fossorium, et ipse propria manu cœpit fodere, et dum labore esset fatigatus, reddidit illis, et factum est dum ipsi foderent, pervenerunt ad tumulum in quo sancti martyris Marci corpus requiescebat, et nimio repleti ardore, exclamaverunt dicentes: « Surge, benigne Pater, quod tu quæris, ecce tenetur. » Qui statim de loco surgens, humoque prostratus, his verbis omnipotentem Dominum collaudabat: « Gratia celsa tibi, regis qui mania mundi, qui quodcumque cupis, cum vis, sine mora patrat. » Gaudens quoque et vehementer exultans de tanto sibi concesso patrono, collegit pignora sancta; sed non tam lætus de toto corpore quam tristis mansit de capite, eo quod non esset ibidem; erat enim Sabbatum quasi hora undecima, et, quamvis interdiceret ne alicui panderetur, tamen tota civitas subito de fama repletur. Corpore autem sancta pignora suis manibus diligenter abluere, et in scrinio collocare, et eadem nocte deputatis clericis, in hymnis et spiritualibus canticis tota nocte pervigiles jussit manere, et facto mane ad episcopium ejusdem urbis cum laude et gloria deportaret.

Presbyter autem, qui prius titulum lapideum scri-

ptum invenit, cujus et superius memoriam fecimus, A erat tunc in infirmitate valde afflictus, ita ut de vita desperaret; qui ut hæc audivit, misit continuo ad eum ut dignaretur sibi aquam mittere de qua sacra ablueret pignora, quam medelam ab eo accipere mereretur. Mane itaque facto consurgens antistes admonuit populum ut pariter cum eo descenderet, et cum omni honorificentia ad supradictam ecclesiam Marci sanctissimum corpus transferret. Indutus autem sacris vestibus simul cum ministris qui secum aderant cum thuribus et ceraptatis, et cum omni apparatu ecclesiastico, viris et mulieribus, pueris et puellis, accensis cereis, impositaque litania, ad locum tetendit, et levato inde corpore, et in lectica composito, laudem Domini decantando, pervenit ad civitatem. Sed antequam episcopium ingrederetur, B presbyter ille, quem superius pene mortuum memoravimus, incolumis cum accensis cereis obviam sancto advenit corpori, laudans et benedicens omnium Conditorum. Episcopus autem grates immensas referens omnium redemptori Domino Deo, episcopium ejusdem antiquissimæ ingreditur urbis, et venerabile corpus in confessione Dei Genitricis collocavit, expectans ut sibi omnipotens Deus ostendere dignaretur locum quem sibi aptum placeret ad recon-

das reliquias venerandas. Eodem quoque die quo sanctum Marci levatum est corpus, accidit ut inde quædam sanctimonialis transiret, et dum longius ire satageret, ut audivit hoc factum, eundem divertit in locum, et dum se prona prosterneret sanctum adorare sepulcrum, respexit, et ecce particula reliquiarum in medio jacens, furtim levavit, et gavisa gaudio magno, secum portare voluit; quæ dum non longe ab ecclesia esset, antequam perveniret ad vadum fluminis, tantus timor invasit eam, ut nec retro nec ante posset aliquando declinare. Recordata autem sancti martyris reliquiarum, continuo sericium velum quo caput tegebatur tulit, et involvens ibi sancta pignora remisit ad corpus, et mox quasi a vinculis absoluta, cœptum peregit iter. Cœpit dehinc antistes vehementer hæsitare quid inde faceret, vel in quo loco eum reponeret, aut si sibi propriam domum construeret; et dum hæc tractaret, adfuit dilectus Domini Marcus in somnis cuidam religiosa femina, dicens: «Vade et dic episcopo, animadvertat diligenter, et nostrum evidenter perpendat honorem; quia domus de qua nostrum tulit nunc corpus, nostri honoris causa mirifice exstitit facta; quapropter ædem propriam quæro, quod si neglexerit facere, sciat se hoc anno periculo subjacere.» Hoc audito, episcopus expavit, et de visione nil dubitabat, quoniam mulier illa timorata nimis, quæ viderat, cum juramento terribili affirmabat. Collatione itaque facta cum suis, in loco quo sibi comparuit statim ad perficiendum opus cœpit fundamenta jactare. Sed non absque divino nutu citius ut aestimabat complevit. Nam si sibi Deus, ut optaverat, tribueret facultatem, forsitan hodie non caput mem-

bra haberent. Qualiter autem gloriosissimi Marci martyris caput inventum est, silentio non est prætereundum. Nam quadam nocte cuidam veterano presbytero dormienti, ut ipse hæctenus narrat, vox facta est, dicens: «Surge, et noli dormire.» At ille exspergefactus, putabat se a suo socio qui secum morabatur in loco vocari, et dum sciscitaretur: «Quare?» et nemo sibi responderet, iterum obdormivit, et necdum aperte dormiens, denuo vox audita est, dicens ad eum: «Noli tam piger esse, surge et in angulo hujus basilicæ quære thesaurum.» Antonitus autem presbyter ille, et admirans secum de visione cœpit tractare; sed antequam de lectulo surgeret, consimilis tertia audita est vox præcipiens ut continuo surgeret, et ulterius de visione non dubitaret. Tunc presbyter letus effectus, putansque pecuniam certius invenire, festinus surrexit, et ferramentum aptum ad vepres scindendas arripens, quasi divinitus ad locum pervenit, et vepres quibus locus tegebatur, abscondit, atque in ipso angulo in modum capsulæ loculum factum invenit, quem statim aperuit, et invenit in eo caput gloriosissimi Marci martyris simul clavis affixis cum quibus impii cruciaverant illum, et quamvis quod putaverat minime inveniret, tamen gaudio magno gavisus, letabundus ad episcopum venit, et euncta quæ viderat enarravit. Magno itaque gaudio repletus est episcopus, ut si decem millia auri talenta invenisset, non tam letus efficeretur quam de hoc capite sancti martyris, et licet hæc visio non certius nomen istius Domini athletæ declarasset, ille tamen affirmabat quia hoc est sanctissimi martyris caput, et Dei providentiæ reservatum; ne corpus absque capite conderetur. Anno itaque completo, consummata ecclesia in ejus honore, et capite juncto corpori summa cum reverentia est tertio Nonas Octobris solemniter dedicata; scripsit autem et titulum lapideum ut priorem, et juxta locum posuit continentem hoc modo:

*Hic martyr magnus requiescit corpore Marcus,
Quod tribuente Deo condidit ecce Leo
Præsul Atinensis, lapis hic erit et sibi testis.*

Inventum est autem sexto decimo Kalendas Augusti, anno Dominiæ incarnationis millesimo quadragésimo sexto. Erat autem tunc immensa siccitas super terram, ita ut plurimi ex populo crederent finem adesse mundi, eo quod incendia et caligo magna totum invaserant orbem. Nam herbæ campi defecerant, virentia cuncta ardebant. In ipso autem periculo apparuit dilectus Domini Marcus cuidam sanctimoniali femina, præclaro vultu, longo et pulchro corpore, barba et capite candido, dixitque ei: «Surge, et dic episcopo quare corpus nostrum tantum retinet super terram? Ecce jam domus mihi parata est, quid moratur? Nunquid non cernit quod populus siccitate periclitatur? Sciat profecto quia si corpus meum redditur terris, statim aqua Domini beneficio tota terra rigatur.» Facto itaque mare surrexit femina, et quæ viderat intimavit. At ille hæsitare cœpit quid ageret; decreverat enim eo die

quæ corpus inventum fuerat, basilicam dedicare. Nam fideliter populus irruerat super eum, dicens: « Nolumus jam tibi amplius credere, si hæc beneficia à Deo nobis promissa retardare volueris. » Sanctimonialis autem femina cum juramento affirmabat: « Me in custodia retinete, et sanctum corpus reddite sepulturæ, et si tertia die pluviam non habetis, sine mora meum caput detrunce. » Convictus autem tam mulieris assertionibus quam etiam et populi objurgationibus, quarta videlicet feria ipse cum aliquantis de populo jejunavit, et cum sero esset, ipsis solis locum scientibus, secretius corpus humavit, atque cuncto populo diem sacrationis denuntiavit. Factumque est ut die illo transiret, et sicut mulier repromisit, alia die tantam omnipotens Deus pro honore sui dilecti martyris concessit pluviam, ut subito tota terra aqua abundantissime repletur. Ad hæc tota civitas lætatur, quia id quod optaverat, sine mora tenebat.

Prætermisimus autem magnam et stupendum miraculum quod omnipotens Deus eodem die, cum adhuc sanctas reliquias manibus versaret pontifex, operari dignatus est. Nam dum quidam juvenis aridam manum habens superveniret, et in medio circumstantium populi se obiciens, prospiciens quod episcopus languentibus aquam de qua sacræ abluebantur reliquæ ad potandum porrigeret, cepit et ipse plena fide devotaque mente postulare quatenus ei pro remedio suæ salutis dignaretur sibi porrigere; qui statim accepto vasculo benedixit, eique ad potandum porrexit. Sed statim ut ad os illius exstet propinatum, divina favente gratia, illico manus ejus incolumis reddita, haustum vasculum a proprio hæc removet. Viso autem tanto miraculo admirati ceperunt omnes glorificare omnipotentiam Salvatoris qui tanta in his ultimis diebus ad confirmandum fidelium mentes miracula operari dignatus est.

Præsenti quoque anno, quid in hac urbe clemens Dominus apud illius venerabilissima pignora operari dignatus est, silentio prætereundum non est. Nam dum cujusdam fabri filia ab antiquo hoste demens efficeretur, ita ut in loco in quo consisteret, vel suam ipsam genitricem ignoraret: continuo mater ejus cum cognovisset, festina de agro in quo ad pascendum boves miserat, ad episcopium cum ea cucurrit, et præsentem episcopo indicavit. Qui statim ut cognovit eam ob invidiam antiqui hostis miserabiliter immutatam, dixit ad eam: « O mulier! quid tibi faciam ignoro, sed tanquam misericordiam consecutus, consilium recuperandæ filię vestræ saluti præbeo. Suscipe ergo et continuo eam in nostri Salvatoris Jesu Christi fiducia ante sacrum ejus gloriosi martyris tumulum projice; confido enim et fiducialiter credo, per ejus sacrum auxilium suo interveniente suffragio, ab ista infestatione filia tua sanabitur. » Quæ mox ut audivit, confortata illius oraculo, per manum eam apprehendens, et in ecclesiam plena fide devotaque fiducia introduxit, et eam

A ante sacrum tumulum flebiliter Dominum rogando projecit. Erat autem tunc hora tertia diei, et permansit in hac oratione fere hora quinta, atque pro ea sacrificium Deo oblatum, incolumis, auxiliante Domino, facta, cum sua simul genitrice, quæ cum gravi angustia et dolore ad episcopium venerant, cum gaudio et lætitia ad propria sunt reversæ.

Denique cum ad hoc miraculum ad laudem Domini nostri Jesu Christi et præconia sui dilecti martyris Marci scriberetur, et de his virtutibus stupenti anima miraretur, quidam monachus bonæ memoriæ S. Benedicti cœnobii adnotatum miraculum devote de manibus accipiens, sanctissimi hujus martyris præce deposcens, quo sibi dignaretur subvenire et dolorem sui capitis, quo sæpius cruciatur, auferre, atque stylum per lectum in utraq; parte sui capitis ponens, suppliciter se sustollens in præce agebat:

B « Eia, verende Martyr, mihi succurre precanti, atque pro tuo honore mei capitis tolle dolorem. » Et cum hæc devotissime diceret, continuo Domini largiente clementia, dolor capitis ab eo recessit: et mox lætalundus ad nos contiaus repedavit, et quantam sibi Deus fecerit misericordiam meritis sui dilecti famuli enarrabat, humoque prostratus, et erectis in cœlum manibus, cepit magna cum exultatione Dominum et ejus martyrem collaudare. Latemur itaque, fratres charissimi, et totis viribus jucundemur, exultemus et delectemur in Domino, pro ejus amore hic gloriosissimus martyr Marcus supplicium pertulit mortis, et non tam de miraculis quam de ejus dulcissimo patrocinio gloriemur, in quo cum amore nostræ devotionis spem et fiduciam ponimus, absque dubio de magnis periculis ab ejus sancta intercessione protecti hic et in futuro liberati lætabimur. De signis videlicet atque prodigiis non semper quemque admirari oportet, quandoquidem non tantum sancti, sed etiam et peccatores in nomine Domini facere possunt; unde in Evangelio in die judicii dicturi sunt: « Domine, nonne in nomine tuo dæmonio eiecimus, et multa signa fecimus? » Quibus dicturus est Dominus: « Discedite a me, operatores iniquitatis, quia non novi vos. » Nam et B. Gregorius in sacro eloquio signa quoque infidelibus data esse refert. Ergo si signa infidelibus conceduntur, cur nos fideles in signis et miraculis miramur, et non potius in sanctitate confidimus? Nam ubi desunt signa, adsunt et suffragia sanctitatis. Ideoque, charissimi, omni fiducia totaque mentis devotione solo prostrati, apud hunc sanctum martyrem Domino veniam postulemus, quatenus ejus sacris meritis impetrare mereamur. Nam si ex toto corde et fida mente rogamus quod pro salute nostra deposcimus, dicente Domino: « Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabitur vobis. » Quæramus igitur auxilium ab eo qui potens est, et sanctum nomen ejus, et qui suos martyres in æternum glorificat, pro illorum meritis nos de periculis imminentibus assidue liberet. Scimus enim et indubitanter credimus quod, si quis eum non tepida mente præ-

aiibus pulsat, quidquid pro sua salute rogitat, absque dubio obtinebit, ut ipse fidelibus suis polliceri est dignatus; dicit enim: « Si habueritis fidem, ut granum sinapis, diceretis huic monti: Transi hinc, et transiet, et si in fide non hæsiteritis, quidquid sine dubio quod petieritis, impetrabitis id ipsum. » Sunt quidem nonnulli qui petunt tepida fide, ideo non merentur quod quærunt accipere; et sunt alii qui tam ardentissima fide petunt, ac si præsentes habeant, et os ad os loquantur. Hi idcirco exaudiri

merentur et effectum precis suæ adipiscuntur. Vos itaque adhortor, charissimi, ut hujus sancti martyris Marci auxilium imploremus, ut una nobiscum in suo patrocinio congratulemur, ut cui assidue præconia sanctitatis in terris attolimus, illius consortium mereamur habere in cœlis: auxiliante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per infinita sæcula sæculorum. Amen.

DOMNI LEONIS

ATINENSIS EPISCOPI

Donatio sollemnis facta canonicis clericisque Atinensis Ecclesiæ.

(Apud UGHELLI, *Italia sacra*, t. VI, p. 432.)

In nomine Domini nostri Jesu Christi.

Anno ab Incarnatione ejus millesimo quinquagesimo sexto, mense Julio, indict. ix, residente in urbe Roma summo et universali pontifice domino papa Victore, et imperante domino Conrado piissimo imperatore, et Capuanam Ecclesiam gubernante domino Adenulpho archiepiscopo. Nos Leo divina gratia dispensante, Eccles. Atinensis episcopus, recto considerationis oculo ea quæ ad utilitatem Ecclesiæ pertinent intuendo, ut ecclesiasticus ordo juste et pie in domo Domini vivere valeat, ordinantes in mente statuimus ut Atinenses clerici ad eccles. S. Mariæ sponte et voluntarie pariter convenirent, et divinum servitium unanimiter Domino exhiberent; hoc nostræ voluntatis arbitrium placuit, et ipse, a quo omne bonum procedit, hoc sua clementia tribuit et concessit, quoniam ipse, qui bonam voluntatem largitur, præbet et operationis pium effectum. Convocatis igitur universis clericis una cum domino Laudo illustrissimo comite, et nostro advocato Bernardo pariter cum omni populo civitatis, nostræ voluntatis arbitrium disseruimus, et propositum in mente conceptum illis omnibus viva voce aperire curavimus, ut nihil in domo Domini absque digno consilio fiat, quia scriptum est: « Omnia fac cum consilio, et post factum non poenitebis. » Patrefacto denique consilio, dignum et justum visum est universis ac clericis per diversa vagantes, et sæculares curas atque sollicitudines semper gerentes, in divino se famulatu exercere prout concedet minime possent; proinde clerici consilio habito, quidam ex ipsis non inviti neque coacti ad Ecclesiæ servitium gratuito pectore et sincera voluntate se contulerunt, videlicet Theoto, Angelus, Joannes, Almundus, Albertus, Joannes, Leo, Benedictus, Petrus et Joannes presbyteri, et Benedictus archidiaconus, et Gregorius, Marcus, primicerii, Dominicus et Atinus.

Hi omnes rationabile obsequium Domino representantes ut ambularent in domo Domini cum consensu ad altare sanctæ Dei Genitricis sese cum omnibus suis rebus humiliter obtulerunt. His ita peractis memoratus comes omni populo sibi adjuncto una cum prædictis clericis supplices nobis preces deposuerunt, attentius exorantes ut tam illi qui se jam ad Ecclesiæ gremium contulerunt, quam et posteri qui eorum fuerint vestigia secuturi nostra discussarent; quorum preces benigno pietatis intuitu attendentes, dignum eos duximus exaudiri. Unde accepto et deliberato consilio, eidem sanctæ Dei Genitricis ecclesiæ omnibus canonicis, sicut præsentibus, ita etiam et subsequentibus concedimus atque donamus ecclesiam S. Laurentii, S. Marciani, S. Blasii, S. Sylvestri, S. Petri, S. Stephani, et omnes ecclesias quæ in finibus Atinæ civitatis construi possunt, scilicet cum decimis, primitiis et oblationibus vivorum et mortuorum. Præterea ad honorem sanctæ Dei Genitricis, et ob reverentiam corporis beatissimi martyris Marci, hujus civitatis antistitis, concedimus vobis vestrisque successoribus omnium vestrarum ecclesiarum ordinationes pariter et canonicas sanctiones. Concedimus insuper vobis ut quoties nos vel nostros successores absentes fuerimus, ex nostræ auctoritatis officio potestatis plenitudinem habeatis; ut episcopali jure clericorum iudicium in vestro capitulo obtineatis, et de universis criminalibus, videlicet de matrimoniis dissolvendis vel conjungendis, et de oppressionibus canonicè judicandis. Et ut hujus nostræ paginæ instrumentum, sicut et a nobis, ita etiam a successoribus nostris firmum et illibatum in perpetuum conservetur, obligamus nos et posteros nostros curiæ centum libras auri componere, et hoc simili modo eodemque tenore inviolabiliter conservetur. Quod si quis hujus nostræ constitutionis decretum aliqua ratione ausu temerario infri-